

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בבואור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת קרה ה'תשפ"א

שומר אמנים, והמבטלו גדול עונו מנשא, כי נדון בשאול:

'כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך', כנגד תיבות שבקדיש

ונראה לעניות דעתי, שזה רמז שלמה המלך עליו השלום (קהלת ט ו) 'כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון בשאול וגו', בא לרמז על המ"ב תבות שיש בקדיש, והם י"ד וכו"ח, וזהו 'כל אשר תמצא ירך' כנגד י"ד תבות, 'בכחך' כנגד כ"ח תבות. והא דקרי להו 'ירך' ו'כחך' בכנוי לאדם, משום דאדם מרכבה לשכינה, והכח והגבורה שמוסיף למעלה נתוסף באדם עצמו, ובקדיש מוסיף האדם פח והארה ביד ובכח של מעלה, וגם פח האדם נתוסף הארה בידו ובכחו, ולפיכך קרי להו בכנוי. וכשיענה האדם ויכון ב"ד ובכ"ח תבות נצול מלרדת לשאול, וזהו 'כי אין מעשה וחשבון בשאול', דהינו אין צרך לדון במעשה ולא לתת חשבון בשאול:

ולפיכך צריך האדם להיות זהיר וזריז בעניית אמנים כי בזה מוסיף פח למעלה ומתכפרים עוונותיו, וכמו שאמר הכתוב (דברים לב א) 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו', דהינו 'כי שם ה' אקרא' הוא קריאת הקדיש, אז אתם העונים 'הבו גדל לאלהינו', וענו בכונה. וראשי תבות 'גדל לאלהינו' גימטריא ג"ל, הם כ"ח תבות וחמשה אמנים שצריך העונה לענות. ולכן השב בתשובה צריך להזהר בעניית אמנים. וזה הוא בראשית הרומז לתשובה כאמור, אתה בעל תשובה בכחך תענה אמן יהא שמה רבא, וזה הוא תקון גדול לכפרת עוונותיו:

(נגזי המלך, תיקון התשובה אות ל)

עניית 'אמן' תיקון גדול לעונות חמורים

בראשית ברא אלהים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות תקון רפואת ברית יהיה שומר אמנים. בא לרמז מעין מה שכתבנו סמוך לזה דיהיה זהיר וזריז בברכות. וכמו שצריך להיות זהיר בברכות כך יותר ויותר צריך להיות זהיר וזריז בעניית אמנים, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ג) גדול העונה אמן יותר מן המברך. וכמו שכתב הרב רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום בזהר הקדוש (ח"ג רפה) על פח אמן כמה גדול פח העונה וענש מי שאינו עונה, ד'אמן גופה גימטריא הו"ה אדנ"י ובעניית אמן מיוחד הו"ה אדנ"י, וזהו תקון פגם הברית:

ואפשר דלזה רמז הכתוב (ישעיה כו ב) 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמנים', ודרשו רבותינו ז"ל (שבת קיט:) אל תקרי 'אמנים' אלא 'אמנים', דיש לדקדק למה כתב 'צדיק' ושומר אמנים, אלא בא הכתוב להודיענו דאף מי שפגם בברית ובשובו בתשובה נזהר להיות שומר אמנים, נמחל לו מה שפגם בברית ויחזר לכשרותו הראשון ויחשב לו כאלו לא פגם. וידוע דהשומר ברית נקרא 'צדיק', כמו שאומרים 'יוסף הצדיק' על

עניית 'אמן' בכל כחו, קודעת גזר דין

זה עני קרא וה' שמע ומכל צרותיו הושיעו (תהלים לד ז). הנה אמרו רבותינו ז"ל (שבת קיט:) דהעונה אמן בכל פחו קורעין לו גזר דינו. נמצא, אפלו נחתם אדם בספר רשעים, כשישוב בתשובה ויענה אמן בכל פחו, קורעין לו גזר דינו וחוזרים וחותמים אותו בספר צדיקים. והנה אינו נקרא עני אלא מי שעני מן התורה והממצות והמעשים טובים. וזהו שאמר זה עני, דהינו, זה האיש, אף על פי שהוא עני מכל מצות התורה ועכשו קרא קדיש וענה אותו בכל פחו, וה' שמע, ובלבד שיצרף עמו התשובה. והתשובה רמוזה במלת קרא ובמלת שמע, דשניהם עם ב' כוללים גימטריא 'תשובה', ואז בזה ומכל צרותיו הושיעו, דקודע גזר דינו, וכל הצרות שיהיו ראיות לבוא עליו בעולם הזה ובעולם הבא מתבטלות:

(אלף בינה, מזמור לד בתהלים)

שברו ומעלותיו של העונה 'אמן'

בראשית ברא אלהים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות בכחך תענה אמן יהא שמה רבא. רמז למה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קיט:) כל העונה אמן יהא שמה רבא בכל פחו קורעין לו גזר דינו. ובזה יהיה בעל תשובה זהיר וזריז, וידע כי אפלו נחתם גזר דינו לרעה, בכח עניית אמן שיהיה עונה, נקדע:

'בכל כחו' משום כ"ח תיבות שעונים בקדיש

וצריך שיענה בכונה בלי שום פניה אחרת, ושלא ידלג שום אות או תבה, וזהו אמרו 'בכל פחו', לפי שיש כ"ח תבות מן 'אמן' יהא שמה רבא עד 'בעלמא' שצריך העונה לענות, ולכן פסוק 'בראשית' יש בו כ"ח אותיות, לרמז על עניית 'אמן' כנזכר. וזהו רמז מה שכתב רש"י ז"ל (בראשית א א) מה טעם פתח בבראשית, משום 'פח מעשיו הגיד לעמו' (תהלים קיא ו), דהינו משום כ"ח אותיות שיש בפסוק בראשית הרומזים לכ"ח תבות שצריך העונה לענות בקדיש. ומה שאמר 'הגיד לעמו', לפי שזה סוד גדול וכמוס, והגידו השם לעמו מפני שהקדיש מתקן על שם מ"ב כידוע (שער הכונות דרושי הקדיש א), וגלה השם סוד זה לעמו ישדאל:

והנה פסוק והארץ היתה יש בו י"ד תבות, ועם כ"ח אותיות שבפסוק 'בראשית' הרי מ"ב, נמצא בין שני פסוקים אלו נרמז הקדיש. והחשבון הזה הוא חוץ מחמשה אמנים שצריך העונה לענות, ולפיכך אחר שני פסוקים אלו שנרמז בהם שם מ"ב, כתב חמש פעמים 'אור' כנגד חמשה אמנים. וקרא אמן בשם 'אור' להראות גדלת אמן, שעל ידי ענייתו גורם הארה בעולמות עליונים למעלה ומשם משתלשלת עד למטה, לפי שאמן גימטריא הו"ה אדנ"י, ועל ידי ענייתו גורם להם יחוד. ולכן אשרי

שְׁמוֹר בְּרִיתוֹ. וְכֹנֶנֶת הַכְּתוּב כִּי הִיא, 'פְּתַחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֹא גוֹי, דִּהְיֶנּוּ שְׁמַתְחִלָּה הָיָה גוֹי כְּמוֹ הַגּוֹיִם שְׁפוֹגְמִים הַבְּרִית וְעַכְשָׁיו נִחְשָׁב לְצַדִּיק שְׁשׂוֹמֵר בְּרִית. וְתַדַּע בְּמָה זָכָה לָזֶה, בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא שׂוֹמֵר אֲמָנִים:

וַיֵּשׁ לְרַמֵּז תַּקּוּן הַבְּרִית בְּעֵנִית אֲמֵן, דִּהְיֶנּוּ 'בְּרִית' הַמְּלוּי שְׁלוֹ גִּמְטְרִיא שֶׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשָּׁה וְאַרְבַּעִים, וְאֲמֵן כְּשֶׁתִּחְשַׁב הַנּוֹרָן הָאֶרְכָּה שֶׁבַע מֵאוֹת בְּחִשְׁבוֹן מִנְצַפֵּךְ, יַעֲלֶה בְּחִשְׁבוֹן אֲמֵן שֶׁבַע מֵאוֹת וְאַחַד וְאַרְבַּעִים, חֶסֶד חֲמִשָּׁה מִחִשְׁבוֹן מְלוּי הַבְּרִית שֶׁכְּתַבְנוּ, הֵם כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה אֲמָנִים שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לַעֲנוֹת בְּכָל קִדְשׁ:

עוֹד, 'אֲמֵן' רֵאשִׁי תְּבוֹת אוֹת מִלָּה נִתְקַן, רְצוֹנוֹ לֹמַר אִם פָּגַם בְּבְרִית, עַל יְדֵי שְׁמִירַת אֲמֵן נִתְקַן. עוֹד, 'הַבְּרִית' גִּמְטְרִיא 'תַּעֲנֶה אֲמֵן עִם הַכּוֹלֵל, דִּהְיֶנּוּ אִם פָּגַמְתָּ בְּרִית תַּעֲנֶה אֲמֵן וְכֵן יִתְקַן מִה שֶׁפָּגַמְתָּ. וְכֵן יִבּוֹא הַרְמֵז עַל נְכוֹן דְּרִפּוּאֵת הַבְּרִית יִהְיֶה שׂוֹמֵר אֲמָנִים:

(גנזי המלך, תיקון הברית אות כב)

כוחו של עניית 'אמן'

יְמוּטוֹ עֲלֵיהֶם גַּחְלִים בְּאֵשׁ יִפְּלֹם בְּמַהְמֹרוֹת בַּל יִקּוּמוּ (תהלים קמ"א). אֲפֶשֶׁר לְרַמֵּז גַּחְלִים גִּמְטְרִיא 'אֲמֵן'. דָּאִין מִי שֶׁמְשַׁבֵּר כַּח הַחִיצוֹנִים כְּמוֹ עֲנִית אֲמֵן דְּקִדְשׁ כְּמוֹ שֶׁכְּתַב בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ (ח"ב קכ"ט): דְּכַח קִדְשׁ מְתַבֵּר שֶׁלְשָׁלְאִין דְּפִרְזָלָא. וְגִדּוּל כַּחוֹ שֶׁמְבַטֵּל וְקוֹרֵעַ לְאָדָם גֹּזֵר דִּין שֶׁל שְׁבַעִים (שבת קי"ט). וְעַל זֶה אָמַר יְמוּטוֹ עֲלֵיהֶם גַּחְלִים, דִּהְיֶנּוּ בְּכַח עֲנִית אֲמֵן יְמוּטוֹ עֲלֵיהֶם גַּחְלִים וַיִּפְּלוּ בְּאֵשׁ וּבְמַהְמֹרוֹת בַּל יִקּוּמוּ, דְּעַל יְדֵי קִדְשׁ מְשֻׁתְקָעִים בְּתַהוֹמָא רַבָּא:

(שערי ארוכה אות ח)

עניית 'אמן' פותחת שערים

זֶה הַשְּׁעָר לַה' צַדִּיקִים יִבָּאוּ בוֹ (תהלים קיח כ). בָּא לְפָרֵשׁ שְׁלֵא תִטְעֶה לֹמַר דְּמָה שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה (שבת קי"ט). כָּל הַעוֹנָה אֲמֵן בְּכָל כַּחוֹ קוֹדְעִין לוֹ גֹּזֵר דִּין, דְּעֵנֶינָה זֹו לְבַדָּה

מוֹעֲלַת לוֹ אֵף עַל גַּב דְּאִינוּ בְּעַל תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, לָזֶה אָמַר 'זֶה הַשְּׁעָר לַה', דִּהְיֶנּוּ אֲמִירַת הַקְּדִישׁ שְׁעַל יְדֵה נִפְתַּחִים שְׁעָרִים, 'צַדִּיקִים יִבָּאוּ בוֹ דּוֹקָא, וְלֹא שְׂאִינִם צַדִּיקִים, שְׂאִם אִינִם צַדִּיקִים עֲנִית אֲמֵן אִינֶה מוֹעֲלַת לָהֶם כְּלוּם. בְּאֲמַת אִם יִהְיֶה בְּעַלֵי תְּשׁוּבָה כְּרֵאוֹי וְנִקְרָאִים צַדִּיקִים, אִז אֶפְלוּ מִקִּדְּם נִתְחַיְבוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם הַרְעִים שְׁעִשׂוּ חַיִּיב גְּמוּר וְנִחַתָּם גֹּזֵר דִּינָם, עַכְשָׁו עַל יְדֵי אֲמִירַת אֲמֵן עִם הַתְּשׁוּבָה שְׁעִשׂוּ כְּרֵאוֹי נִקְרַע גֹּזֵר דִּינָם, וְזֶהוּ 'צַדִּיקִים יִבָּאוּ בוֹ, דִּהְיֶנּוּ אֵלּוּ בְּעַלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁחֲזָרוּ עַכְשָׁו צַדִּיקִים עִם אֲמִירַת הַקְּדִישׁ, רֵאוּיִים עַכְשָׁו לְכַנֵּס בְּשַׁעַר זֶה:

(שערי תשובה, אות כב)

על ידי עניית 'אמן' מתבטלים הקטרוגים

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבִי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נָאִם ה' (ישעיה נט כ). וְעַל דֶּרֶךְ זֶה יֵשׁ לְרַמֵּז בְּפִסּוּק (ישעיה נט כ) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבִי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נָאִם ה', וְלִשְׁבִי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב כְּשֶׁתּוֹסִיף וְ בְּיַעֲקֹב וְעוֹד תּוֹסִיף חִשְׁבוֹן הַאוֹתִיּוֹת, הוּא חִשְׁבוֹן אֶלְף עִם הַכּוֹלֵל, שֶׁהוּא חִשְׁבוֹן 'בְּאֲמֵן הוּא יִבְטֵל דִּין הַשְּׁבַעִים שְׁנָה' כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְנוּ. וְאוֹמֵר הַכְּתוּב, דְּסַבַּת בֵּיאַת הַגּוֹאֵל הוּא כְּשִׁישׁוּבוֹ הַפּוֹשְׁעִים בְּתְשׁוּבָה וַיִּצְרְפוּ עִם הַתְּשׁוּבָה עֲנִית אֲמֵן, וְזֶהוּ 'וְלִשְׁבִי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נָאִם ה', 'נָאִם' אוֹתִיּוֹת 'אֲמֵן', דְּכְשִׁישְׁמְרוּ כְּרֵאוֹי לַעֲנוֹת אֲמֵן עִם הַתְּשׁוּבָה בְּזֶה 'וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, שְׁעַל יְדֵי עֲנִית אֲמֵן נִקְרַע גֹּזֵר דִּין שֶׁל שְׁבַעִים שְׁנָה, וּמִיָּד חֲזָרוּ צַדִּיקִים וְרֵאוּיִים לְגָאֵל:

בעניית אמן יתבטל קטרוג היצר הרע

וְאֲפֶשֶׁר לְרַמֵּז זֶה גַּם כֵּן בְּמָה שְׂאֲמַר הַכְּתוּב (שם ס כ"א) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נִצְרָה מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר, 'אֶרֶץ נִצְרָה מִטְּעֵי' רֵאשִׁי תְּבוֹת 'אֲמֵן', שְׁעַל יְדֵי עֲנִית אֲמֵן שִׁיְהִי שׂוֹמְרִים לַעֲנוֹת, מִיָּד נַעֲשׂוּ כָּלֶם צַדִּיקִים וְרֵאוּיִים לְרִשֵׁת אֶרֶץ הַחַיִּים. וְסוֹפֵי תְּבוֹת 'אֶרֶץ נִצְרָה מִטְּעֵי' הֵם אוֹתִיּוֹת 'צַר', הַרִי רֵאשִׁי תְּבוֹת 'אֲמֵן' וְסוֹפֵי תְּבוֹת 'צַר', לְהוֹדִיעַ שְׁעַל יְדֵי עֲנִית אֲמֵן מִתְּבַטֵּל קְטְרוֹג הַיִּצֵּר הַרְעִ:

(שערי תשובה, אות כב)

חידה שבועית: מה אומר רבינו האם עניית אמן מועלת גם לרשעים או רק על ידי צדיקים?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביד יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

התשובה צריכה להיות מותוך ספרי מוזן האביד יעקב ז"ע (או מותוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

פרשת כי תשא: הרב יהודה הלפרין מבני ברק.